សិលាចារឹកទួលព្រះវិហារ K.1397

សិលាចារឹកនេះ រកឃើញដោយលោកតា អ៊ួន ឡាក់ ជាប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅទួលព្រះវិហារ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពាំងត្រាវ ឃុំពត់សរ ស្រុកបាទី ខេត្តតាកែវ។ កាលពីអំឡុងដើមទសវត្សឆ្នាំ១៩៧០ លោកតាបានជីកលេណដ្ឋាន នៅក្បែរផ្ទះរបស់គាត់ ក៏បានប្រទះឃើញសិលាចារឹកនេះ និងបានកប់ទៅវិញ។ លុះក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ គាត់បានគាស់យកសិលាចារឹកនេះ និងផ្លាស់ប្ដូរទីតាំងរក្សាទុកជាច្រើនដង បន្ទាប់មកក៏បានយកទៅកប់ដីម្ដងទៀត ព្រោះមានក្ដីបារម្ភអំពីសុវត្ថិភាពសិលាចារឹកនេះ។ ដោយមានការសម្របសម្រួលពីលោក ម៉ៅ ឌឹម នៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ លោកតាបានគាស់យកសិលាចារឹកនេះដើម្បីឱ្យលោកសាស្ត្រាចារ្យ យាង វីរបុត្រ ផ្ដិតសំណៅនិងសិក្សា ដើម្បីបានដឹងអំពីអត្ថន័យសិលាចារឹកនេះ។ ក្រោយមក ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ២០០៩-២០១០ សិលាចារឹកនេះបានយកទៅរក្សាទុកនៅសារមន្ទីរខេត្តតាកែវ បន្ទាប់មកនៅក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ សិលាចារឹកនេះបានយកមកជួសជុលនៅសារមន្ទីរជាតិភ្នំពេញ។

សិលាចារឹកនេះ ចារនៅលើថ្មថ្ងើមអណ្ដើក ព៌ណ៌ក្រមៅ គ្រាប់ថ្មម៉ដ្ឋ មានកម្ពស់ ៩៣ ស.ម. បន្ទារ ៣៤ ស.ម. និងកម្រាស់ ៨ ស.ម.។ តាមរូបរាងសណ្ឋានសិលាចារឹកនេះ ថ្មដែលជ្រើសរើសមកចារ ជាថ្មដែលធ្លាប់ប្រើប្រាស់កន្លងមក នៅពេលយកមកចារក៏មិនបានសម្អិតសម្អាង និងលៃរូបរាងឱ្យបានសមរម្យឡើយ។ ចំណែកអក្សរចារឹកនៅលើនោះចារស្រាលៗ នាំឱ្យកន្លែងខ្លះមើលមិនសូវច្បាស់[១] កន្លែងខ្លះទៀតចារខុះពាក្យពេជន៍ ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញពីលក្ខណៈប្រញាប់ប្រញាល់ ដើម្បីចារសិលាចារឹកនេះឡើង។

អត្ថបទចារឹកមានចំនួន២០បន្ទាត់ ចុះកាលបរិច្ឆេទនៅឆ្នាំ៨២៩ មហាសករាជ ត្រូវនឹងឆ្នាំ៩០៧ នៃគ្រិស្តសករាជ។ ទោះបីជាសិលាចារឹកនេះមានការដាច់រលុបត្រង់ចំណុចខ្លះ របេះបាក់ផ្ទៃថ្មខ្លះ ប៉ុន្តែយើងនៅតែអាចអានយល់សេចក្ដីនៃសិលាចារឹកនេះ ដែលមានខ្លឹមសារស្ដីពីព្រះរាជបញ្ជារបស់ព្រះមហាក្សត្រត្រាស់ដល់ក្រុមមន្ត្រី ឱ្យចាត់ចែងចារ

[១] កន្លែងខ្លះសឹករេចរឹលដោយកត្តាមនុស្ស។

អត្ថបទដោយៈ ហ៊ុន ឈុនតេង

សិលាចារឹក កំណត់ព្រំប្រទល់ដីស្រែ និងឱ្យដីស្រែនោះដល់ក្រុមគ្រួសារវាបភូរិវល្ល វាបបុរុសសីវ វាបនិរន្តរទេហ វាបកុសិនា ដែលបានស្នើសុំកន្លងមក។ នៅក្នុងសិលាចារឹកនេះក៏មានបង្ហាញស្ថាននាម «សិវបុរ»[២] ដែលជាឈ្មោះបុរាណរបស់ប្រាសាទភ្នំបាយ៉ង់ នៅស្រុកគិរីវង់ ខេត្តតាកែវ។ យើងពុំទាន់យល់ច្បាស់ថាមានទំនាក់ទំនងអ្វី រវាងទីតាំងរកឃើញសិលាចារឹកនេះ ជាមួយទីតាំងប្រាសាទភ្នំបាយ៉ង់នៅឡើយទេ ដ្បិតទីតាំងនេះមានចម្ងាយត្រង់ឆ្ងាយពីគ្នាប្រហែល៧៥ គីឡូម៉ែត្រ។ ឬក៏មានទីតាំងមួយនៅម្តុំនោះឃុំពត់សរ ស្រុកបាទីនោះ មានឈ្មោះពីបុរាណថា «សិវបុរ» ដូចគ្នានឹងប្រាសាទភ្នំបាយ៉ង់ដែរ?

អត្ថបទដើមជាអក្សរខ្មែរទំនើប

១. ៨២៩គកនុមា(ន)[៣]វ្រះគាសន

២. ធូលីវ្រះបាទធូលីជេងវ្រះ

៣. កំម្រតេង៑[[អញ៑]][1]តម្រតាញ៑គ្រីស

៤. មរសិង្គនុម្រតាញ៑-◌្រ-(វា)

៥. បិសកប្រេប្រត្យយ(បិ[[ប្រេ?]])-

៦. (វា)បិបិ(ត)-(ថា)រិប្រេគ(ស្ត)--

៧. --រន[[បាល?]]ប្រេមោក៑ឱយ

៨. ប្រាសាទស្រេប្រេត-----

៩. ◌្រ-----តិស្វំបិឱយ

១០. តកុលេវាបិភូរិវល្ហូវា(បិ)

១១. បុរុបគីរវាបិនិរន្តរទេហ

១២. វាបិកុគិនា(រ?)ឱយ--(ប្រគស្ត)

១៣. អំវិតគិប្រគស្តទៅ(វាយ?)

១៤. វ្យនាគោលិអំវិ(តគិប្រគស្ត)

---

[២] សូមអានបន្ថែម៖ https://ams.com.kh/khmercivilization/detail/3663

[៣] អ្នកចារជួសអក្សរនេះស្រាលៗនៅខាងលើ។

អត្ថបទដោយ៖ ហ៊ុន ឈុនតេង

AMS អរិយធម៌ខ្មែរ KHMER CIVILIZATION

១៥. ទៅទក្សិនល្វះនា----តស្រេ

១៦. បរមវិន្ទុត----(ប្រសបិ?)

១៧. ទៅបត្ចិមទៅ[[ឧត្តរ?]]នាគោល

១៨. (អំវិតតិ)ប្រគស្ត(ភូមិ?)ត

១៩. គោលិទៅវា(យវ្យ)--

២០. --(ត)ព្រះកំម្រតេងអញ្ជិតិវបុរ

អត្ថបទប្រែសម្រួល

(នា)ឆ្នាំ៨២៩នៃមហាសករាជ មានព្រះរាជសាសន៍(/ព្រះរាជបញ្ជា)ធូលីព្រះបាទធូលីជើងព្រះគម្តែងអញ ដល់ម្រតាញស្រីសមរសិទ្ធ និងម្រតាញ--- និងវាបសក ប្រើរាជបម្រើ(ឱ្យប្រើ)វាបបិតចារសិលាចារឹក។ (ទ្រង់ត្រាស់)ប្រើមកឱ្យព្រះរាជទានដីស្រែ ប្រើឱ្យដល់---ដែលបានសុំ(កន្ទងមក) ឱ្យដល់គ្រួសារវាបភូវិល្វ វាបបុរុសសីវ វាបនិវន្តរទេហ វាបកុសិនារ។ (ដីស្រែនោះមានព្រំប្រទល់) អំពីសិលាចារឹកនេះទៅដល់ខាងពាយ័ព្យត្រង់(ថ្ម)គោល, អំពីសិលាចារឹកនេះទៅខាងត្បូងលុះដល់--- ដល់ស្រែបរមវិន្ទុ---- ប្រសព្វទៅខាងលិចទៅខាងជើងត្រង់(ថ្ម)គោល, អំពីសិលាចារឹកដីភូមិនេះដល់គោលទៅខាងពាយ័ព្យ---ស្រុកព្រះគម្តែងអញសិវបុរៈ។

វាក្យសព្ទសំខាន់ៗ

ធូលីវ្រះបាទធូលីជេងវ្រះកំម្រតេងអញ ឋានន្តរនាមសម្គាល់ព្រះមហាក្សត្រ។

ប្រត្យយ រាជបម្រើ អ្នកបម្រើស្តេច មន្ត្រីបម្រើស្តេច។

ប្រគស្ត សិលាចារឹក។

ប្រសាទ ប្រទាន ឱ្យ។

ម្រតាញ ឋានន្តរនាមមន្ត្រីបំពេញមុខងារនៅរាជវាំង ប្រាសាទ មានមុខងារជាអភិបាល ជាតម្រួតជាដើម។

វាប ឋានន្តរនាមមន្ត្រីថ្នាក់ទាប។

វ្រះគាសន ព្រះរាជសាសន៍ ព្រះរាជបញ្ជា។

អត្ថបទដោយៈ ហ៊ុន ឈុនតេង

បញ្ជីរូបភាព

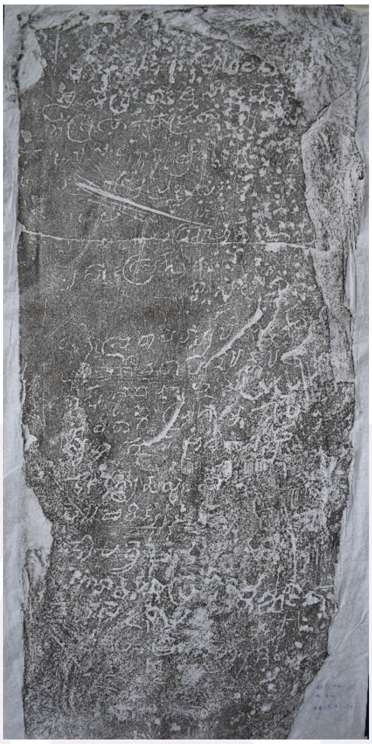

រូបថតនិងសំណៅផ្តិតសិលាចារឹក K. 1397 (រូបថត៖ ហ៊ុន ឈុនតេង)

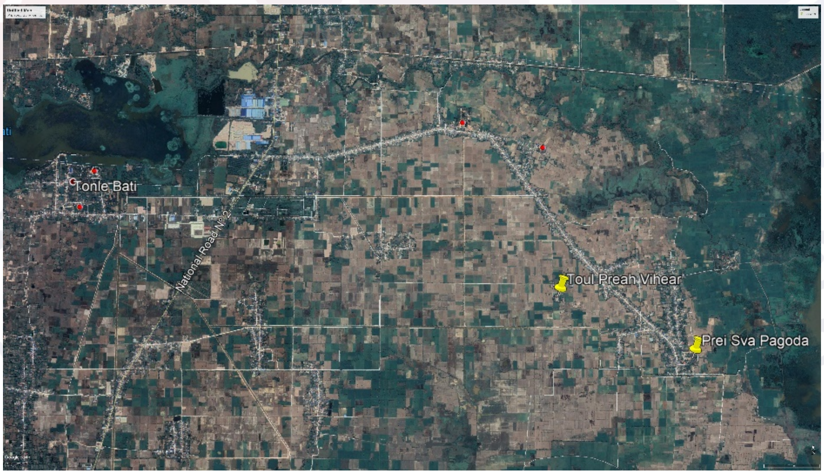

ផែនទីបង្ហាញទីតាំងទួលព្រះវិហារ កន្លែងរកឃើញសិលាចារឹក K. 1397 (រូបថត៖ Google Earth)

ឯកសារយោង

ហ៊ុន ឈុនតេង,

(២០២១). *របៀបចាត់ចែងពេលហ្លួងសុវណ្ណគត*. ASM Khmer Civilization.
https://ams.com.kh/khmercivilization/detail/3663

អត្ថបទដោយ៖ ហ៊ុន ឈុនតេង